

A photograph of a wetland landscape. In the foreground, a narrow, winding stream flows through a field of clumps of tall, green and yellowish grass. The water in the stream is dark and reflects the surrounding vegetation. In the background, the landscape is a flat, open field of similar grass, extending to a distant horizon under a pale, overcast sky. A fence line is visible in the far distance.

Natura 2000- plejeplan

for lysåbne naturtyper og arter
på Naturstyrelsens arealer
2. planperiode 2016-2021
i Natura 2000-område *nr. 14*
*Aalborg Bugt, Randers Fjord og
Mariager Fjord*

Titel:

Natura 2000-plejeplan for lysåbne naturtyper og arter på Naturstyrelsens arealer. 2. planperiode 2016-2021 i Natura 2000-område nr. **14 Aalborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord**

Foto:

John Brandbyge

Udgiver:

Naturstyrelsen
Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl
www.nst.dk

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

År:

2017

ISBN nr.

[xxxxx]

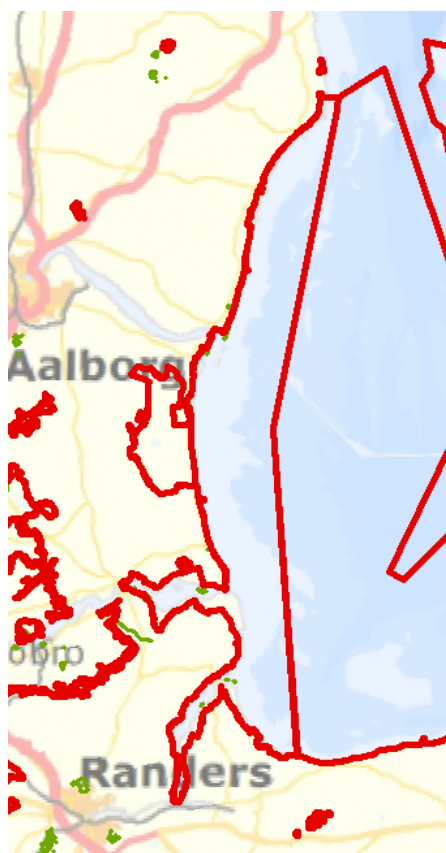
Må citeres med kildeangivelse.

1. Generelt

Der er 20. april 2016 offentliggjort Natura 2000-planer for 252 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område **N14 Aalborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord** og vedrører Naturstyrelsens arealer på 49,6 ha.

Figur 1: Oversigtskort over Natura 2000-områdets afgrænsning

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal

I denne plejeplan er arealer og indsats opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter knyttet til de lysåbne naturtyper. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan. For supplerende læsning herom henvises til driftsplanen og det tilhørende naturplejeark, som kan findes på Naturstyrelsens hjemmeside www.nst.dk.

Naturstyrelsen har udarbejdet et resumé af plejeplanen, som indgår i en kommunal Natura 2000-handleplan. Dette resumé er vedlagt som bilag 1.

Plejeplanen gælder for perioden 2016 -2021 og skal således senest være gennemført med udgangen af år 2021. Plejeplanen vil forsat være gældende efter 2021 og efterfølgende alene blive ajourført, når der foretages ændringer i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, ændringer i Natura 2000- eller driftsplanlægningen eller ændringer i øvrige forhold, der måtte give anledning til at ajourføre plejeplanen.

På baggrund af nærværende plejeplan udarbejdes et naturplejeark, der er et bilag til enhedens driftsplanlægning, hvor de specifikke plejetiltag vil være beskrevet på lokalitetsniveau, med bl.a. angivelse af naturtilstand, plejemål, plejetiltag, udløb og prioritering (tidsfølge).

Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensynet til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

I 2016-18 foretager Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) genkortlægning og tilstandsvurdering på alle arealer (lysåbne naturtyper og skovnaturtyper), og resultatet forventes at indgå i kommende basisanalyser for hvert enkelt Natura 2000-område i 2019.

Få adgang til MiljøGIS overvågningsdata fra basisanalysen her:

<http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=natura2000planer2h2014>

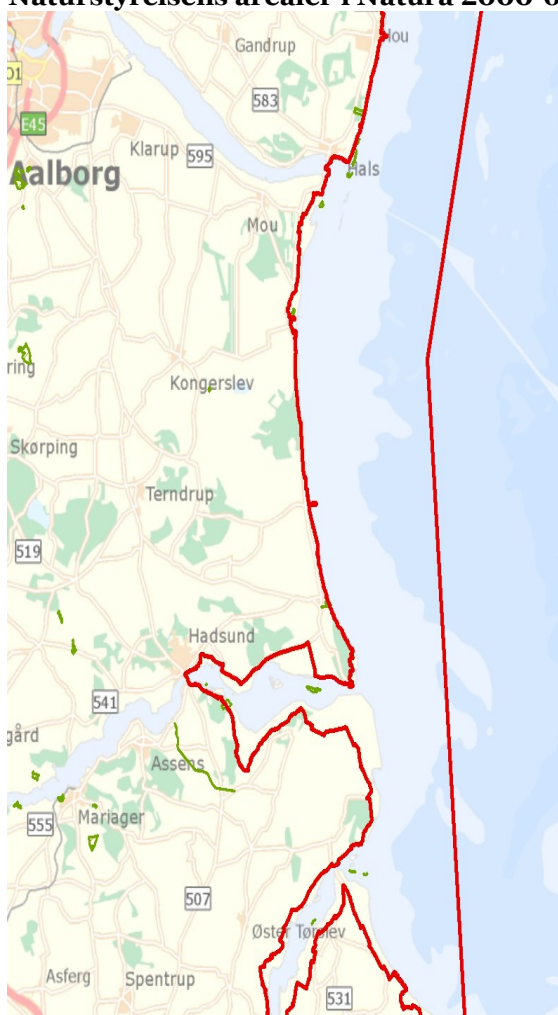
2. Områdebeskrivelse

Natura 2000-området er på 72.197 ha og er de fleste steder begrænset til kun at omfatte havområdet og det marine forland. I den nordlige del strækker området sig langs østkysten over store, lavvandede kystarealer med vigtige levesteder for fisk og især tusinder af fugle. Kysten er karakteriseret af et udstrakt system af revler, barrierer og enkelte småøer. På enkelte strækninger har kysten ved lavvande nærmest karakter som en vade.

Mod syd omfatter Natura 2000-området en større fladvandet del af Kattegat, det yderste af Mariager Fjord og Randers Fjord og - på landsiden - det helt havnære kystlandskab. Fjordene er oprindeligt eroderet i det kuperede morænelandskab af smeltevandsfloder, så de fremstår med markante skrænter

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til Natura 2000-planen. På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Figur 2: Kort over Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-området.

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal

Indenfor området forvalter Naturstyrelsen flere små satellit-arealer i alt 227 ha. Dels nogle øer i det meget lavvandede område i Kattegat ud for Hals og i Mariager Fjord ud for Overgård, dels et areal længere inde i Mariager Fjord ved landsbyen Ajstrup. Øerne består dels af nøgent sand, dels af partier med sandstrands- og strandsumpsvegetation. Øerne er uden egentlig drift og lades i så uforstyrret tilstand som muligt.

Ajstrup arealet består af et højtliggende overdrevsareal, der græsses og af et gammelt løvskovs areal beliggende på en relativ stejl skrænt. Nedenfor skoven ligger den flade strandeng, der når ud til Mariager Fjord. Området rummer en meget righoldig natur i et velbevaret, gammelt landskab. Her findes bl.a. overdrev, fersk eng og strandeng, gammel naturlig skræntskov og sumpskov med el og ask.

Tabel a: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		Total
	naturtype	
1210	Strandvold med enårige	0,1
1310	Enårig strandengsvegetation	0,2
1330	Strandeng	24,1
2120	Hvid klit	3,3
2140	Klithede	0,1
2190	Klitlavning	0,8
6230	Surt overdrev	1,1
Hovedtotal		29,7

Desuden er der i udpegningsgrundlaget nævnt følgende arter, der forekommer, eller har potentiale til at kunne indfinde sig, i Naturstyrelsens dele af Natura 2000-området:

- Odder - 1355
- Spættet Sæl - 1365

3. Status for gennemførelse og erfaringer fra 1. plejeplanperiode

Plejeplanen for 1. planperiode omfattede græsning på de arealer der ligger landfast, dvs. på en mindre del af strandengen, samt på den lille forekomst af surt overdrev. Lang størstedelen af strandensarealerne findes på øer og har i været uden egentlig drift.

Naturstyrelsen har gennemført en evaluering i form af en statusopgørelse og overvejelser om hvilke erfaringer, der kan drages af første planperiode. Med baggrund i denne evaluering kan Naturstyrelsen konkludere, at de planlagte indsatser er gennemført i plejeperioden for Naturstyrelsens arealer og at disse indsatser har bidraget positivt til opfyldelse af Natura 2000-planens målsætninger.

Tabel b: Status for gennemførelse af plejeplanens mål for 1. planperiode 2009-2015

Gennemførte indsatser (antal)	4	Gennemførte indsatser (areal)	5 ha	100 %
Ikke-gennemførte indsatser (antal)	0	Ikke-gennemførte indsatser (areal)	0 ha	0 %

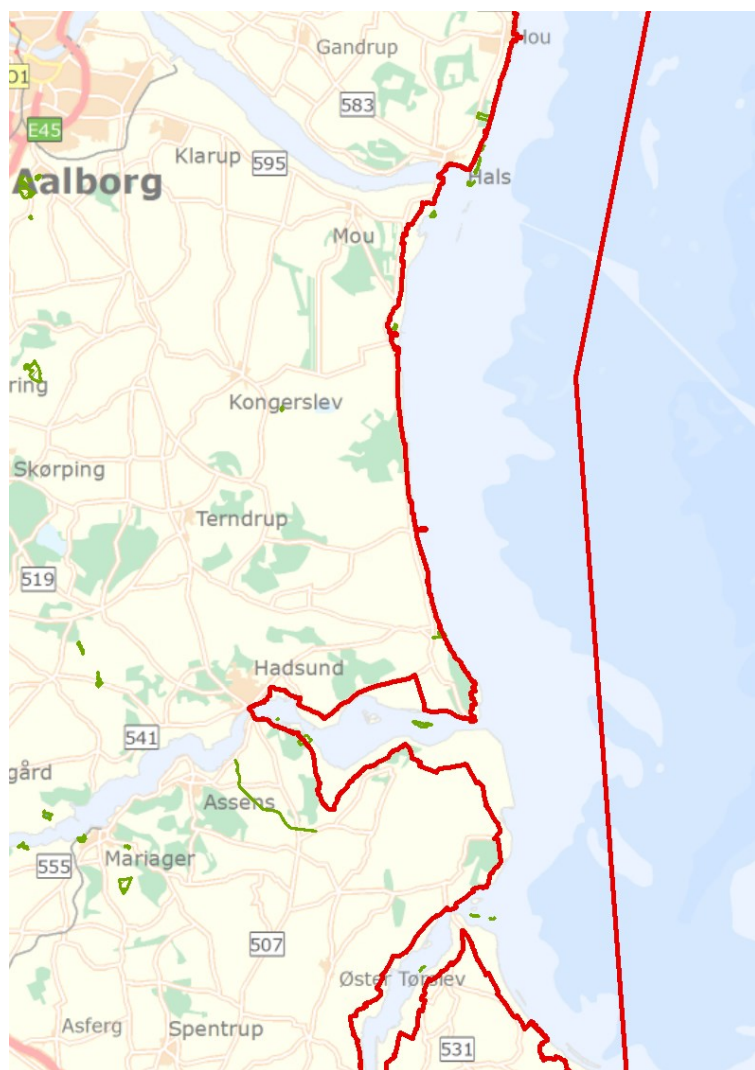
Generelle bemærkninger og konkrete erfaringer i forhold til 1. generations plejeplanlægning

Generelle bemærkninger

Langt størstedelen af arealerne ligger "ikke landfast" som småøer i det lavvandede område i Kattegat ud for Hals og i Mariager Fjord ud for Overgårds jorder. Øerne består dels af nøgent sand, dels af partier med sandstrands- og strandsumpsvegetation. Øerne har været uden egentlig drift og tilstræbt i så uforstyrret tilstand som muligt, med henblik på understøttelse af den naturlige dynamik. Denne "driftsform" vurderes for nuværende at være den mest hensigtsmæssige i forhold til opfyldelse af Natura2000 planens målsætninger.

4. Mål og plejetiltag

Figur 3: Oversigt over lysåbne naturtyper og planlagte indsatser i Natura 2000-området

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal
- Lysåbne habitatnaturtyper med planlagt indsats
- Lysåbne habitatnaturtyper uden planlagt indsats

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkrete følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtypen klithede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
- Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer og justerer på baggrund af udarbejdet strategi efter behov vildtreservatet Mariager Fjord og Naturstyrelsen gennemfører undersøgelser med henblik på afklaring af, om der er behov for efterfølgende revision af reservatbestemmelserne på baggrund af områdernes udpegning til sikring af levestederne for havdykænder.
- Naturstyrelsen vil være særlig opmærksomme på arten stavsild samt ynglefuglene almindelig ryle, splitterne, dværgterne, kongeørn og trækfuglene pibesvane, sangsvane, gravand, lysbuget knortegås, edderfugl som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens *mål* for de ovenstående lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af *plejetiltag*, som Naturstyrelsen vil anvende på baggrund af Naturstyrelsens erfaringer og bedste viden om naturpleje, der blandt andet omtales i det vejledende indsatskatalog for N2000-plejeplanlægning for lysåbne naturtyper, Skov- og Naturstyrelsens Naturplejestrategi (1999), Naturstyrelsens plejebog om 'Græsning og høslæt i naturplejen', Naturstyrelsens plejebogsserie for henholdsvis overdrev, ferske enge, søer, strandenge, hede, mose, små vandhuller samt Naturstyrelsens Naturportal.

På et areal kan der forekomme mere end én slags plejetiltag, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens vurdering af omfanget af de enkelte plejetiltag, der vil blive gennemført i plejeplanens periode. I naturplejearket der ligger som bilag til driftsplanen fremgår Naturstyrelsens vurdering af plejebehovet for de løbende samt enkeltstående plejetiltag, herunder med en angivelse af lokaliteten, en prioritering af tidsfølgen på plejetiltagene, naturtilstanden og plejebehovet.

Plejemål og plejetiltag for lysåbne naturtyper

Der vil på de lysåbne naturtyper i dette Natura 2000-område blive foretaget *løbende* pleje, med henblik på opretholdelse af naturtypen i form af henholdsvis græsning på godt 1 ha landfast strandeng, samt slåning på en række mindre arealer med klithede, klitlavning og surt overdrev, jf. nedenstående skema. Langt størstedelen af arealet henligger uden egentlig drift og lades i så uforstyrret tilstand som muligt.

Tabel e: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	1210	Strandvold med enårige	Sikring af naturtypen	0,1
			Naturlig dynamik	0,1
	1310	Enårig strandengsvegetation	Sikring af naturtypen	0,2
			Naturlig dynamik	0,2
	1330	Strandeng	Sikring af naturtypen	8,6
			Naturtypebevarende pleje	1,2
			Naturlig dynamik	21,8
	2120	Hvid klit	Sikring af naturtypen	3,1
			Naturlig dynamik	3,1
	2140	Klithede	Sikring af naturtypen	0,1
			Naturtypebevarende pleje	0,1
	2190	Klitlavning	Sikring af naturtypen	0,8
			Naturtypebevarende pleje	0,8
	6230	Surt overdrev	Sikring af naturtypen	1,1
			Naturtypebevarende pleje	1,1

Tabel f: Planlagte løbende plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	1210	Strandvold med enårige	Andet areal uden drift	Eksisterende	0,1
	1310	Enårig strandengsvegetation	Andet areal uden drift	Eksisterende	0,2
	1330	Strandeng	Græsning	Eksisterende	1,2
			Andet areal uden drift	Eksisterende	21,8
	2120	Hvid klit	Andet areal uden drift	Eksisterende	3,3
	2140	Klithede	Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	0,1
	2190	Klitlavning	Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	0,8
	6230	Surt overdrev	Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	1,1

I tabel f er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.

- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Plejemål og plejetiltag for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af plejetiltagene for naturtyperne i de områder som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet. Disse plejetiltag fremgår af tabel f og g.

Naturstyrelsen planlægger ikke yderligere indsats for arterne odder og spættet sæl end de plejetiltag, der er oplyst under plejeplanerne for de lysåbne naturtyper.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

- Naturtyper og arter skal på sigt opnå en gunstig bevaringsstatus.
- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres natur/skovtilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper og arter uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede ynglefugle og øvrige arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.

Bilag

Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N14 Aalborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord

Natura 2000-område er på 72.197 ha og er de fleste steder begrænset til kun at omfatte havområdet og det marine forland. I den nordlige del strækker området sig langs østkysten over store, lavvandede kystarealer med vigtige levesteder for fisk og især tusinder af fugle. Kysten er karakteriseret af et udstrakt system af revler, barrierer og enkelte småøer. På enkelte strækninger har kysten ved lavvande nærmest karakter som en vade.

Mod syd omfatter Natura 2000-området en større fladvandet del af Kattegat, det yderste af Mariager Fjord og Randers Fjord og - på landsiden - det helt havnære kystlandskab. Fjordene er oprindeligt eroderet i det kuperede morænelandskab af smeltevandsfloder, så de fremstår med markante skrænter

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til Natura 2000-planen. På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtypen klithede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
- Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer og justerer på baggrund af udarbejdet strategi efter behov vildtreservatet Mariager Fjord og Naturstyrelsen gennemfører undersøgelser med henblik på afklaring af, om der er behov for efterfølgende revision af reservatbestemmelserne på baggrund af områdernes udpegnings til sikring af levestederne for havdykænder.
- Naturstyrelsen vil være særlig opmærksomme på arten stavsild samt ynglefuglene almindelig ryle, splitterne, dværgterne, kongeørn og trækfuglene pibesvane, sangsvane, gravand, lysbuget knortegås, edderfugl som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		Total
	naturtype	
1210	Strandvold med enårige	0,1
1310	Enårig strandengsvegetation	0,2
1330	Strandeng	24,1

2120	Hvid klit	3,3
2140	Klithede	0,1
2190	Klitlavning	0,8
6230	Surt overdrev	1,1
Hovedtotal		29,7

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtypen klithede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
- Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vurderer og justerer på baggrund af udarbejdet strategi efter behov vildtreservatet Mariager Fjord og Naturstyrelsen gennemfører undersøgelser med henblik på afklaring af, om der er behov for efterfølgende revision af reservatbestemmelserne på baggrund af områdernes udpegning til sikring af levestederne for havdykænder.
- Naturstyrelsen vil være særlig opmærksomme på arten stavsild samt ynglefuglene almindelig ryle, splitterne, dværgterne, kongeørn og trækfuglene pibesvane, sangsvane, gravand, lysbuget knortegås, edderfugl som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i 2 tabeller:

- Lysåbne naturtyper
- Planlagte udvidelser af naturtyperne

Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	1210	Strandvold med enårige	Sikring af naturtypen	0,1
			Naturlig dynamik	0,1
	1310	Enårig strandengsvegetation	Sikring af naturtypen	0,2
			Naturlig dynamik	0,2
	1330	Strandeng	Sikring af naturtypen	8,6
			Naturtypebevarende pleje	1,2
			Naturlig dynamik	21,8
	2120	Hvid klit	Sikring af naturtypen	3,1
			Naturlig dynamik	3,1
	2140	Klithede	Sikring af naturtypen	0,1
			Naturtypebevarende pleje	0,1
	2190	Klitlavning	Sikring af naturtypen	0,8
			Naturtypebevarende pleje	0,8

	6230	Surt overdrev	Sikring af naturtypen	1,1
			Naturtypebevarende pleje	1,1

Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)				Omfattet af eksisterende planlægning	
	Naturtype	Plejetiltag		Total	
Eksisterende habitatnatur	1210	Strandvold med enårige	Andet areal uden drift	Eksisterende	0,1
	1310	Enårig strandengsvegetation	Andet areal uden drift	Eksisterende	0,2
	1330	Strandeng	Græsning	Eksisterende	1,2
			Andet areal uden drift	Eksisterende	21,8
	2120	Hvid klit	Andet areal uden drift	Eksisterende	3,3
	2140	Klithede	Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	0,1
	2190	Klitlavning	Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	0,8
	6230	Surt overdrev	Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	1,1

Tabel IV: Planlagte enkeltstående plejetiltag for lysåbne naturtyper

Der er ikke planlagt sådanne plejetiltag

I tabel III og IV er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Særlig indsats for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af plejetiltagene for naturtyperne i de områder som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet. Disse plejetiltag fremgår af tabel f og g.

Naturstyrelsen planlægger ikke yderligere indsats for arterne odder og spættet sæl end de plejetiltag, der er oplyst under plejeplanerne for de lysåbne naturtyper.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

- Naturtyper og arter skal på sigt opnå en gunstig bevaringsstatus.

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres natur/skovtilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper og arter uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede ynglefugle og øvrige arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Naturstyrelsen

Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl

www.nst.dk